

Tampere Härmälä Entisen lentokonetehtaan alueen muinaisjäännösinventointi 2011

Tapani Rostedt
Timo Jussila

Kustantaja: Tampereen kaupunki

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Vanha tie ja silta	3
Yleiskartat.....	6
Vanhat kartat	7

Kansikuva: Alueen koilliskolkkaa, pohjoiseen.

Perustiedot

Alue: Härmälän Entisen lentokonetehtaan alueen asemankaavan muutosalueen selvitysalue.

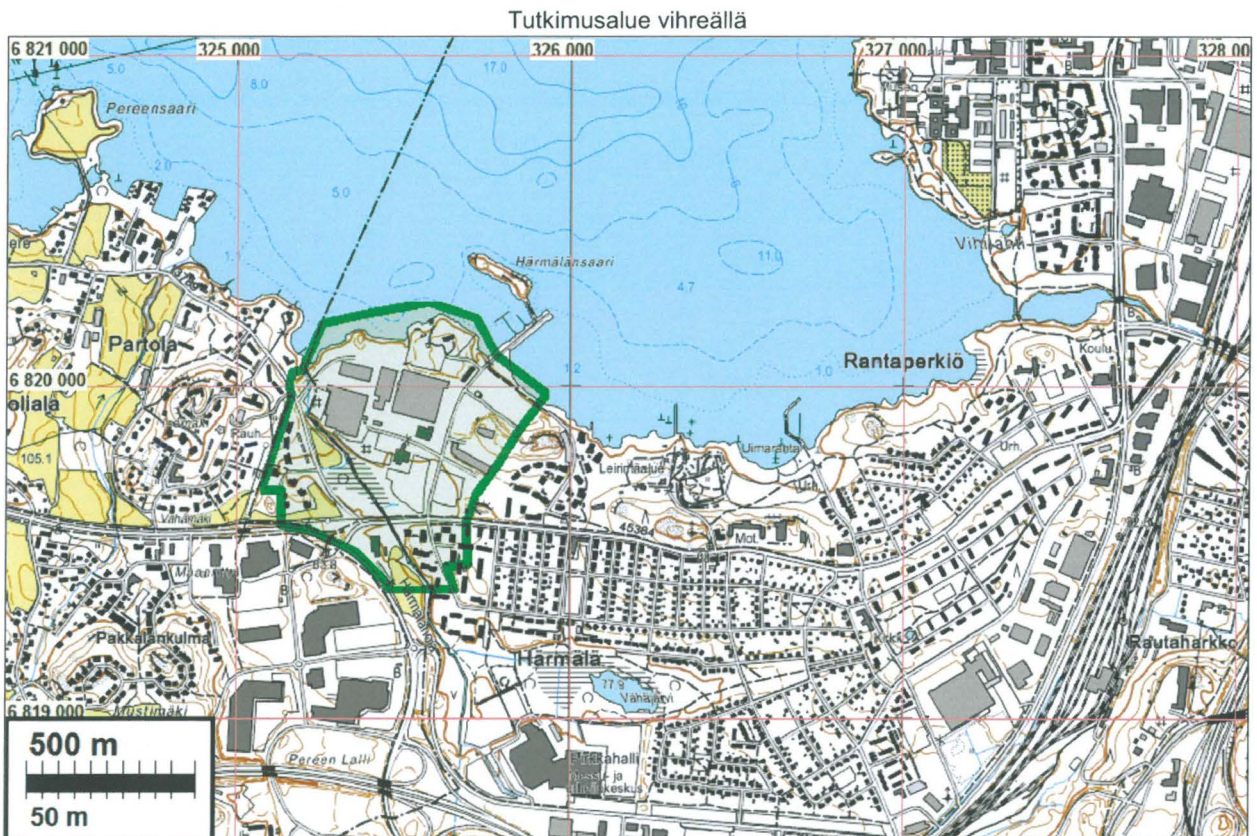
Tarkoitus: Tarkistaa kattavasti onko alueella muinaisjäänköksiä.

Työaika: Maastotyöaika: syyskuun lopulla 2011

Kustantaja: Tampereen kaupunki

Tekijät: Mikroliitti Oy, maastotyö Tapani Rostedt, valmistelu ja raportin viimeistely Timo Jussila.

Tulokset: Tutkimusalueella ja sen liepeillä ei tunnettu ennestään muinaisjäänköksiä. Alueella ei havaittu mitään esihistoriaan tai minkään aikaiseen muinaisjäänkökseen viittaavaa. Alueen koilliskolkassa on kiviholvisillan jäänteet – muokattuna ja betonoituna – sillan eteläpäästä jäljellä leveydeltään ehkä n. 2/3 osa.

Inventointi

Härmälän entisen lentokonetehtaan aluetta suunnitellaan muutettavaksi asuinkäyttöön. Sen johdosta alueelle tehdään asemakaavan muutos. Pirkanmaan maakuntamuseo edellytti alueella tehtäväksi muinaisjäännösinventoinnin.

Alue on lähes kauttaaltaan rakennettua ja rakentamattomillakin maastonkohdilla maaperä on monin paikoin voimakkaasti muokattua ja käsiteltyä. Alueen pohjois- ja lounaisosissa on vähäisiä rakentamattomia ja arkeologin näkökulmasta ”ehjiä” maastoja. Alue tarkastettiin kattavasti. Mitään vanhoja rajamerkkejä tai sellaiseksi tulkittavia ei alueella havaittu.

Messukylän kylätontti ja myöhemmän Rusthollin tonttimaa sijoittuu heti alueen itäpuolelle. Tutkimusalueen itäosa on täysin rakennettua ja alkuperäistä maastoa ei ole jäljellä. Alueen halki on kulkenut vanha tielinja Pirkkalasta Tampereelle. Tie on täysin hävinnyt ja jäänyt myöhemmän rakentamisen alle.

Vanha tie ja silta

Em. vanha tie on ylittänyt alueen itärajalla, Partolan ja Härmälän kylien rajaa noudattavan puron. Paikalla on vielä jäänteitä vanhasta sillasta. Tie on ylittänyt puron tällä kohdin ainakin 1700-luvulla ja vielä 1930 –luvun lopulla, kunnes valtion Lentokonetehtas siirrettiin Härmälään (1936, rakentaminen aloitettiin 1934). Paikalla on nyt vanhan sillan eteläpäätty, n. 10 m pitkä rakenne ja n viisi metriä leveältä osin jäljellä. Silta on holvattu tasakokoisiksi lohkotuista harmaakivistä ja rakenteensa perusteella jäljellä oleva rakenne on peräisin 1800-luvun lopulta tai todennäköisemmin 1900 luvulta. Sillasta on alkuperäisellä paikallaan jäljellä vain eteläosa, mahdollisesti n. 2/3 osaa tai puolet, 5 m leveätä osalta. Sillan pohjoispuolella puro on johdettu betonitunneliin. Betonitunneli ulottuu aivan jäänteidenreunalle, sillan alla. Sillan pohjoisosa, tai pohjoispäätty on siirretty betonitunnelin pohjoispäähän, 125 m alkuperäiseltä paikalta pohjoiseen. Mitään vanhempia sillan rakenteita tai niiden jäänteitä ei paikalla tai lähistöllä havaittu.

Sillan alkuperäisellä paikalla olevan eteläosan koordinaatit: N 68199175 E 325213.

Sillan eteläpääty ja sen jäljellä olevaa sisäosaa, syvemmillä näkyy alkava betonitunneli

Alkuperäisellä paikalla olevan vanhan sillan eteläosaa.

Tunnelin pohjoispäässä oleva osa vanhasta sillasta.

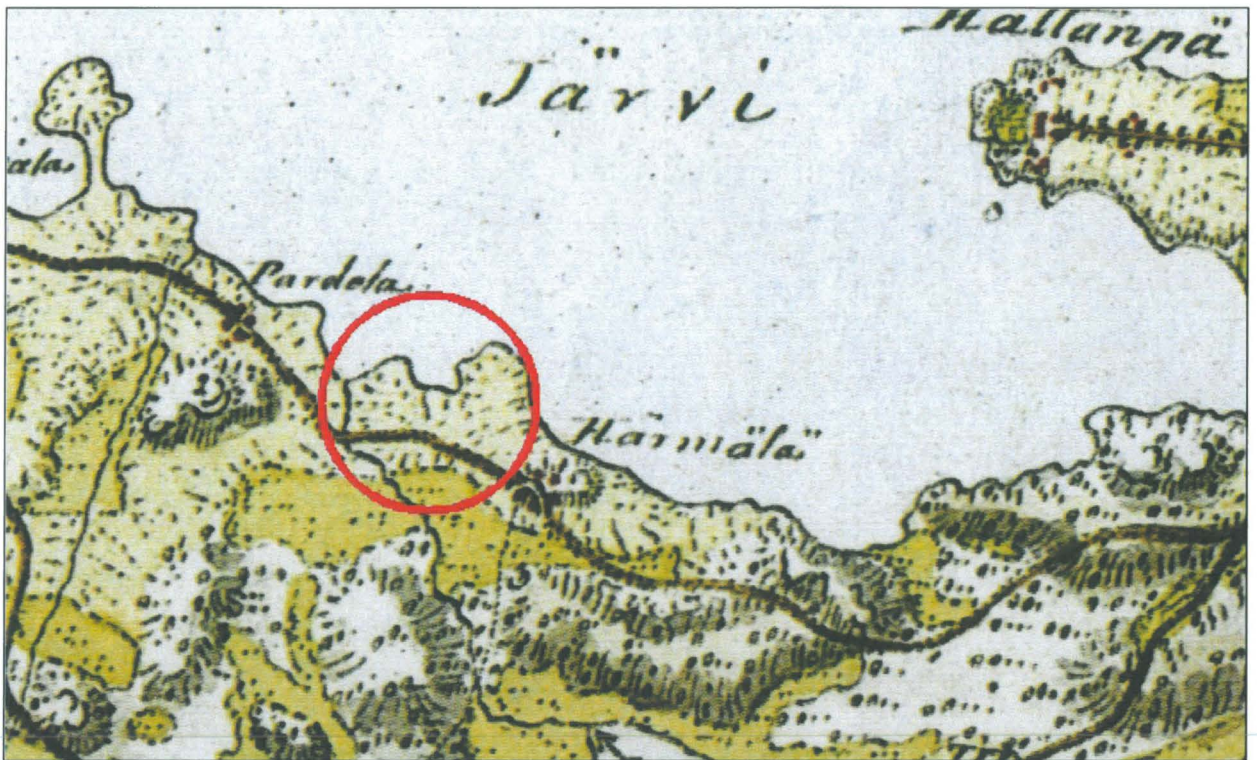

Yleiskartat

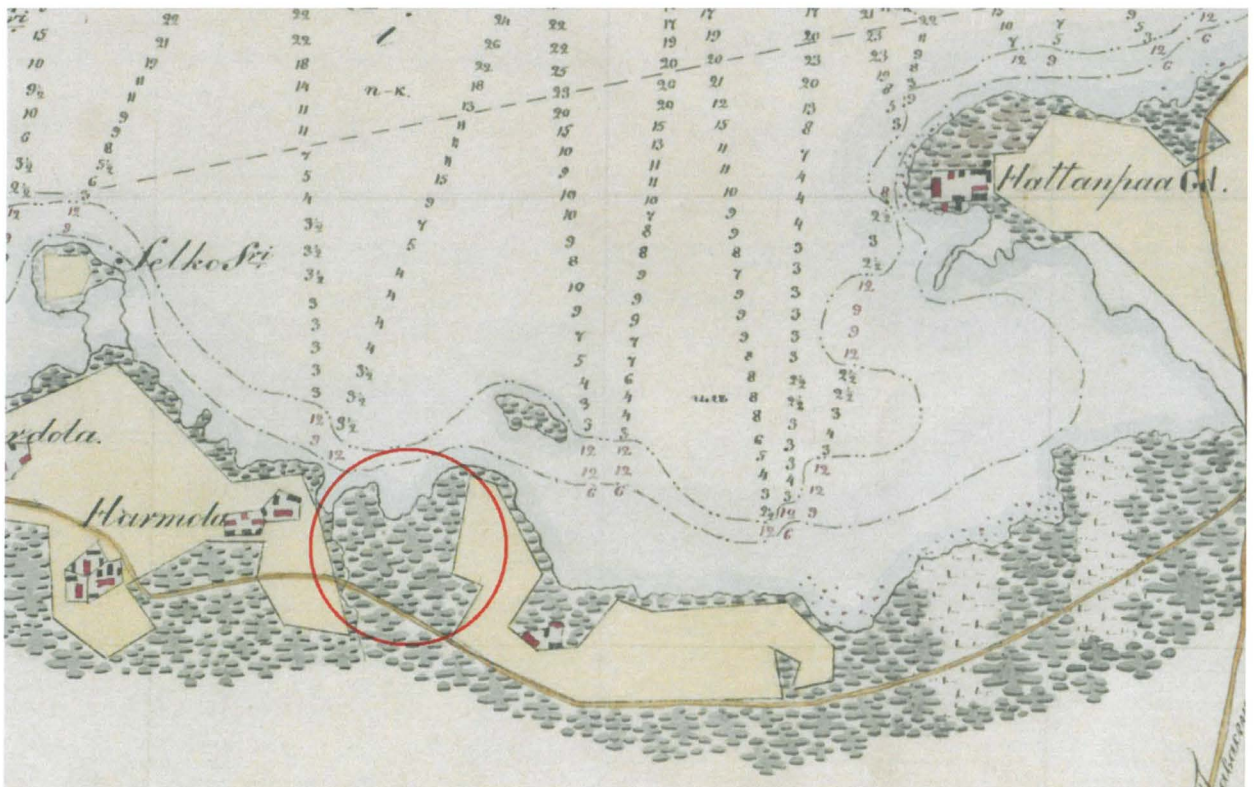

Tutkimusalue rajattu vihreällä. Sillan jäänteiden paikat punainen ympyrä.

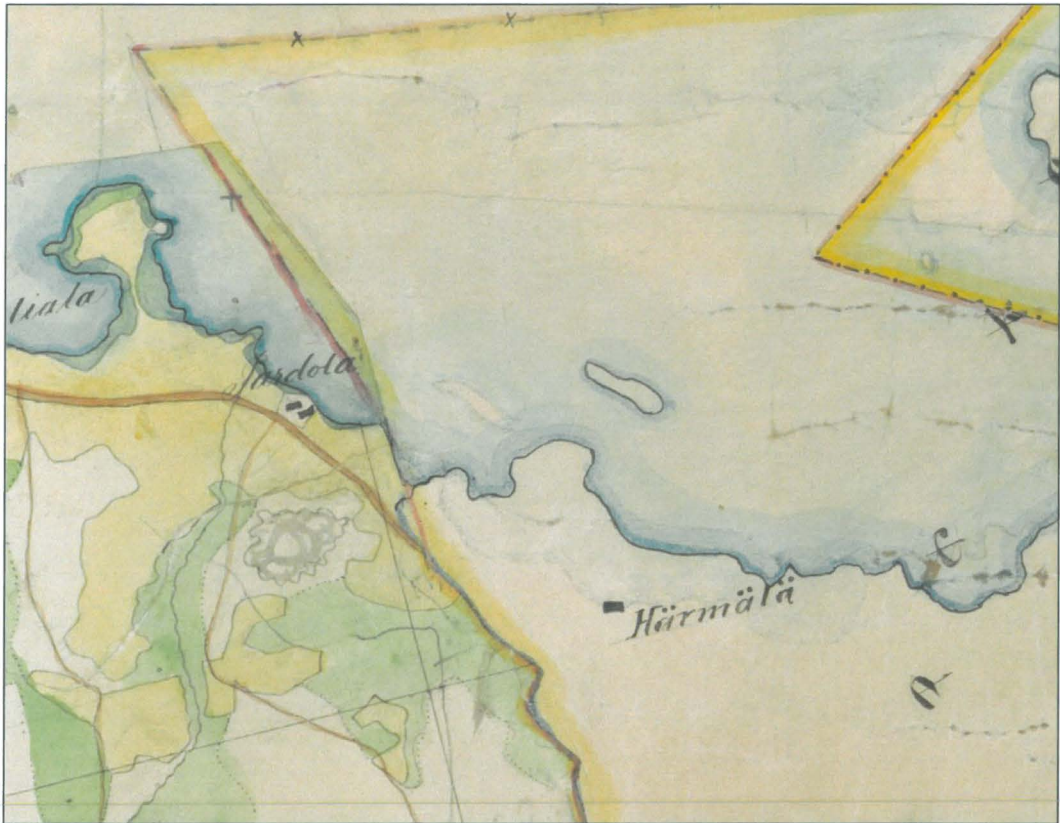
Vanhat kartat

Ote 1700-luvun lopun ns. kuninkaankartasta. Tutk. alue merkitty päälle ympyrällä

Vesistökartta vuodelta 1856. Tutk. alue merkitty päälle ympyrällä. Tien ja kylien paikat poikkeavat pitäjänkarttoihin merkityistä. Ilmeisesti piirretty tähän karttaan hyvin viitteellisesti.

Ote Pirkkalan pitäjänkartasta 1848 ja alla Messukylän pitäjänkartasta 1906.

Ote Senaatinkartasta v. 1909, tutk. alue aivan oik. laidalla

Ote taloudellisesta kartasta v. 1922

2.11.2011

**Tampere
Härmälä
Entisen lentokonetehtaan alueen
muinaisjäännösinventoinnin
raportin täydennys
2011**

**Tapani Rostedt
Timo Jussila**

Kustantaja: Tampereen kaupunki

Täydennys

Mikroliitti Oy (Rostedt & Jussila) suoritti Tampereen kaupungin toimeksiannosta muinaisjäännösinventoinnin Tampereen Härmälässä syksyllä v. 2011. Inventoinnin raportissa (2.11.2011) Pirkanmaan maakuntamuseo (V. Adel) havaitsi puutteita joita pyysi Tampereen kaupunkia korjaamaan raporttiin sähköpostiviestissä 28.11. Tampereen kaupunki pyysi edelleen allekirjoittanutta täydentämään em. raportin sellaiseksi että museoviranomainen voi sen perusteella antaa lausunnon kaavamuutoksesta. Koska raportti oli jo jätetty eri tahoille katsoin paremmaksi tehdä täydennysraportin alkuperäiseen kajoamisen sijaista, etenkin kun alkuperäinen raportti on inventoijien näkemysten ja kokemusten mukainen ja siten he tuskin olisivat suostuneet raportin muuttamiseen.

Silta

Alueella havaittiin vanhan kivisillan jäännökset jotka dokumentoitiin. Silta ajoitettiin raportissa 1800-luvun lopulle – 1900-luvun alkuun. Pirkanmaan maakuntamuseon mielestä kyseisen sillan jäännös olisi peräisin ajalta jolloin kyseisen tien perusparannus saatiin valmiiksi eli n. vuodelta 1900.

Inventoijat eivät pitäneet siltaa muinaismuistolain mukaisena muinaisjäännöksenä. Museoviranomaisen, Pirkanmaan maakuntamuseon mukaan siltaa on pidettävä merkittävänä muinaisjäännöksenä. Inventoijat tulkitsivat Museoviraston historiallisen ajan muinaisjäännösopasta (Niukkanen M. 2009) toisin - kyseisen kaltaisia ja ikäisiä vanhoja käytöstä poistettuja siltoja voidaan pitää muinaisjäännöksenä mutta ei tarvitse. Oppaan ja sen kirjoittajan mukaan sekä sen että jäännösten tulkinnassa saa ja tulee käyttää omaa harkintaa ja järkeä. On kuitenkin selvää, että museoviranomaisen tulkinta on virallinen. Kyseessä on siis muinaisjäännös.

Lisäksi Pirkanmaan maakuntamuseo kiinnitti huomiota kahteen raportissa esitetyn ilmasuunnan virheellisyyteen. Toisen havaitsin, mutta toista en. Raportin sivulla 2 perustiedoissa mainitaan että havaittiin alueen koilliskolkassa kivisillan jäännökset. Pitäisi olla luoteiskolkassa. Toisen ilmansuuntavirheen korjaan tarvittaessa uudessa täydennysraportissa kun sellainen täsmällisemmin osoitetaan. Pahoittelen sattunutta.

Härmälän vanha silta

Mjtunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1900-luku)

Laji: kivisillan jäänteet

Koordin: N 68199175 E 325213.

Jäännöksen kuvaus ja dokumentit sekä karttaotteet alkuperäisessä raportissa luvussa Vanha tie ja silta s. 3

Porvoo 29.11.2011

Timo Jussila